

Lokalhistorisk skrift for Enebaakk
Nr. 2 • 2011 • Årgang 13 • Utgitt av Enebaakk Historielag

ign

ENEBAKKNESET: DET TAPTE ENEBAKK

LAGSLIV • LEDERENS HJØRNE
BOKOMTALE • PROGRAM 2011

Som journalist slutter jeg aldri å undres over hvordan journalister i gamle dager greide å finne frem til alle sine avtaler. Internett med adressesøk, GPS, mobiltelefon for å få veibeskrivelser og i det siste også bærbar skanner føles noen ganger uunnværlig. Ja, det fins mange moderne løsninger. Samtidig er det en uslåelig følelse å legge ut på en reise, en aldri så liten oppdagelsesferd, for så å ta i mot det som måtte by seg av opplevelser.

Dette nummeret tar i hovedsak for seg Enebakkeset, hvor vi, i samarbeid med Vidar Amundsen fra Fet, la ut på nettopp en slik reise. Amundsen har skrevet bok om snekkerverksteder på Enebakkeset, og etter å ha fartet omkring og snakket med svært mange av beboerne på Neset kjenner han i dag de aller fleste som bor der. Mange av disse husker enda tiden da området i den bratte skråninga langs Øyeren hørte til landet på andre siden av vannet; Enebakk kommune. Med Vidar som guide hadde vi en ettermiddag på Neset som bragte oss innom blant annet Ringstad, et gammelt privat gravsted og vi fikk tusle rundt i et gammeldags snekkerverksted. Tusen takk for omvisningen, Vidar! Første søndag i september kan flere enebakkinger oppleve guidet tur til Enebakkeset. Da arrangerer Enebakk historielag felles busstur dit.

Rettelse: I artikkelen "Skispor krysser Enebakk" i Ign nr.1, 2011 ble det feil om Babban Engers tilknytning til Enebakk. Det sto at hun skal ha røtter i Kirkebygda, men korrekt skal være Ytre.

Vennlig hilsen

Gro Arneberg Thoresen

I N N H O L D :

ENEBAKKNESET - DET TAPTE ENEBAKK <i>Gro Arneberg Thoresen</i>	4
BOKOMTALE - "DAGNY OG DAN" av HÅKON TYSDAL <i>Gro Arneberg Thoresen</i>	24
LAGSLIV:	26
- Temamøte om Ragnhild Butenschøn	
- Rusletur i Gaupsteinmarka	
- IGN-redaksjonen holdt møte via Skype	
- Redaktør Gro tar permisjon	
LEDERENS HJØRNE	31
STYRET	32
PROGRAM FOR 2011	35

E N E B A K K N E S E T

Av Gro Arneberg Thoresen

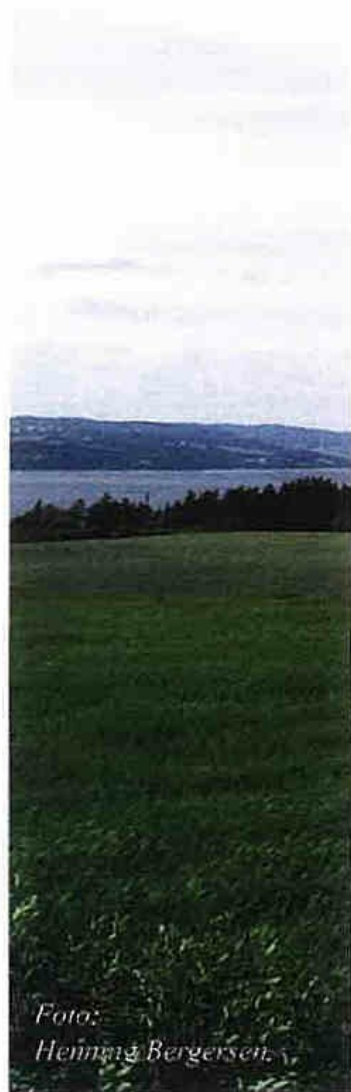

Foto:
Hemming Bergersen

Ingen vet når Enebakkneset ble lagt til Enebakk kommune. Grensene fulgte prestegjeldet. Ordningen er fra middelalderen og det finns ikke skriftlige beretninger om hva som ble lagt til grunn. Men det finnes opplysninger om at det skjedde rundt 1837, da formannskapslovene trådte i kraft. Man vet heller ikke eksakt hvorfor dette skjedde, men med 43 kvadratkilometer på andre siden av Øyeren tilhørte Enebakk kommune fra dette året og frem til 1962. Da ble stykket med land overtatt av Fet kommune. Muligens skaffet Enebakk kommune området for å ha det til beiteland. Seter er et navn som går igjen på Enebakkneset. Det var bratt og kuppert, mye leirjord og det var tørt jordsmonn. Det var mangel på veier og nesten uframkommelig. I dag har bønder på neset, takket være landbruksmidler, rettet ut hundrevis av mål ved hjelp av bulldosere. Veier har det også blitt en orden på.

- Men fra gammelt av var ikke et vann mellom landområder noe hinder. Tvert imot – vann bant sammen. Ingen vet når Enebakkneset ble befolket, men det eldste skriftlige materialet er var 1300-tallet.

Jordbruk og snekkerverksteder

Det forteller Vidar Amundsen. Han er pensjonert politimann og tidligere ordfører i Fet. Etter i samarbeid med flere andre å ha skrevet boken "Snekkerbygdene Gansdalen og Enebakkneset" med undertittel - En næring, et håndverk, en yrkeskultur som er blitt historie, ble hans interesse for Enebakkneset vekket for fullt. Amundsen har skrevet flere bøker, holdt foredrag om Enebakkneset for Enebakk historielag i vinter, og er ikke vond og be når vi spør om han vil være guide på en aldri så liten oppdagelsesferd over et stykke "tapt Enebakk".

Turen går sent i april og etter å ha fulgt skilting mot Mysen etter Lillestrøm, rett etter nedkjøringen til Gansvika, kommer skiltet som forteller at vi er i Enebakkneset. Veien fortsetter å svinge innover. Jordsmonnet har blitt beskrevet som karrig, geografien tungvinn. Likevel er dette et område der solen står høyt på himmelen til langt på kveld, der den akkurat nå er i ferd med å dale ned over Flateby på motsatt side. Det glitrer i Øyeren og på enkelte jorder spirer det allerede i grønt.

Amundsen kjenner svært mange som bor her takket være arbeidet med boken. Det ble mange samtaler med folk fra Enebakkneset, som Amundsen ofte bare kaller Neset og med trykket på s 'en. På motsatt side av veien ligger stedets største arbeidsplass gjennom tidene; Elverhøy Aluminium og Glass AS. Bedriften ble etablert på 1930-tallet og fordi Amundsen kjenner innehaveren, tar vi en snartur opp en smal vei bak bygningen, og ser at det er bra grobunn for bedriften: En diger bygning åpenbarer seg på en enorm plass.

Gjennom tidene har det vært to hovednæringer som gav folket arbeid på Neset; jordbruk og snekkerverksteder. Eide man ikke gård var veien kort til å skaffe seg arbeid på et verksted, eller starte for seg selv. Alle verkstedene spesialiserte seg på ulike produkter. Vi tar av hovedveien og kjører nedover Hunesveien, mot vannet. På gården sin har Åse Taaje bevart et av de gamle snekkerverkstedene, og det er i bruk den dag i dag. Noe lenger innover ligger Ødeby. Her lå det tidligere en skole, men den er revet i dag. Ved siden av ligger gravplassen her på Enebakknaset.

Snekkerverkstedet på Linås ligger kledd med sine grå eternittplater langs hovedveien. Her spesialiserte de seg på kleshengere og syltepresser. Foto: Gro Arneberg Thoresen.

Et av Åse Taajes barn fotografert foran snekkerverksted. Årstall ukjent. Foto: Privat/Vidar Amundsen.

Snekkerverkstedet står bevart den dag i dag. Foto: Gro Arneberg Thoresen.

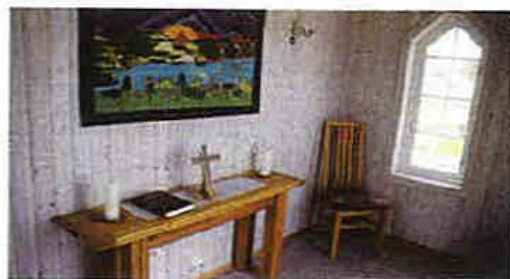
Fikk egen gravplass

Foto: Gro Arneberg Thoresen.

Så lenge Enebakkneset hørte til Enebakk ble folk gravlagt i Enebakk. Men det var ofte problemer med å få fraktet de døde over vannet på våren eller om høsten, før isen var trygg. Derfor hendte det at man holdt gravøl, før den døde ble lagt i en smie nede ved Øyeren. Der kunne likene imidlertid bli liggende en god stund, før vannet var farbart og den døde kom i vigslet jord. På 1880-tallet kjøpte August Baastad fra Trøgstad kommune et bruk på Enebakkneset. Han startet butikk, han kom inn i kommunestyret i Enebakk, og han er og forfatteren av «Et 100-årsminne». Baastad skulle bli en betydningsfull og bra mann for Enebakkneset. Baastad søkte og fikk bevilget penger til kapell og klokke. Det kom videre opp et gravkapell her på Ødeby. Vi stanser bilen på det store tunet på gården. Her sto det for øvrig en skole i årene fra cirka 1887 til omkring 1919. Den ble kalt Ødebyskolen, men er revet nå. - På Enebakkneset kjører man aldri helt fram til kirka. Begravelsen foregår i Fet kirke, og så fraktes den døde hit. Her på neset er det alltid veldig mange som kommer i begravelser, og man har tatt vare på den gamle tradisjonen med å legge ut granbar i veien når likbilen kommer, forteller Amundsen.

Den vesle biten med vei fra Ødeby og bort til det lille hvite kapellet ligger høyt og fritt til. Bygget kalles klokkertårnet, er nylig oppført, og ser utenfra ut som en liten kirke. Den er på 32 kvm og har med tårn og klokke, toalett og et stille rom man kan låse seg inn i. Det stille rommet har inngang fra baksiden.

Inne på det stille rommet står fire stoler, og på veggene henger et bilde laget av lokale kunstnere. Foto: Gro Arneberg Thoresen.

Baastad bidro til utvikling

- Baastad var en bra mann for Enebakkneset, slår Amundsen fast. Det var Baastad som sørget for at man på Neset gikk fra å få post en gang i uken til to ganger i uken. Også jordmødre var det dårlig med, en situasjon Baastad fikk endret på. Han fikk og til en bedring av veiforholdene, og regningen gikk til Enebakk kommune, Østfold og Akershus fylkeskommune.

- Baastad var en mann som slo igjennom, fordi han ikke orket «meningsløse og ørkesløse debatter om saken», som han selv oppsummerte det, forteller Amundsen. Også på Enebakkneset var det en tid snakk om å anlegge jernbane. Traseen skulle gå fra Mysen over Enebakkneset til Fetsund, og skulle kobles på Kongsvingerbanen på østsiden av Glomma ved Fetsund. I 1919 var man kommet dit at den "nesten skulle bygges". Alle så frem til jernbanen og til å slippe å bruke "mjølkeruta", men det kom dårlige tider og planene ble skrinlagt. Strekingen ville målt 52,62 kilometer og var planlagt å koste 7,7 millioner kroner. Cirka 8.000 personer ville ha soknet til banen som aldri ble noe av. Mannen som hadde så mange visjoner for Enebakkneset var sint etter at planene gikk i vasken.

Ringstad

På tilbakeveien fra klokkertårnet kan vi skimte Ringstad, en gård som ligger på historisk grunn og som på begynnelsen av 1800-tallet ble kjøpt av Hans Oppegaard. Senere generasjoner skulle kjøpe Børter gård i Enebakk.

Svend Bøhler har bosatt seg på Ringstad og setter bygningen tilbake i sin opprinnelige stand. Foto: Gro Arneberg Thoresen.

Bosetting i fritt fall

Landsforbrenningsstat og rikdommens mørke Svend Bøhler for lengst hadde ha bosted seg på den tidligere skolebygningen, 185 kan han bli pålagt å selve bygningen.

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Om A. Bøhler

Faksimile fra Romerikes Blad.

På Ringstad er det gjort flere oppdagelser av fornminner. I alt er det gjort 14 funn fra steinalderen og tre funn fra eldre og ett fra yngre jernalder. Gården heller ned mot Øyeren, og i en vik, der det er enkelt å dra opp båter, var det tidligere Tingsted. Ringstad består av en slette på 5 daa og på Kristin Lavransdatters tid var Ringstad klostergods. Ved reformasjonen i 1536 ble Ringstad krongods, og vi begynner å forstå at stedets beliggenhet ved Øyeren har vært et sted der folk har hatt veien forbi i lang tid.

På Ringstad treffer vi dagens eier, Svend Bøhler, og vi får en omvisning inne i bygningen, og vi får se et annet privat gravsted på Enebakkkneset.

Dagens hovedbygning ble oppført på slutten av 1700-tallet. Bygningen er ikke fredet, men vurdert til å være bevaringsverdig. Bøhler har satt seg fore å sette bygningen tilbake til noenlunde opprinnelig stand, samtidig som det skal gå an å bo her. Et samarbeid med fortidsminneforeningen er allerede i gang. Vi klatrer inn og oppå bjelkelaget fra 1700-tallet inne i bygget som har en grunnflate på hele 200 kvm. Her har det vært velstand. 25 store glassruter, utendørs bekledning og hjørnekasser laget for å ligne mur og innvendige påmalte border langs panelen taler om det. Likevel har tidligere tiders måter å rehabilitere på ført til at det i dag ikke nytter med enkle løsninger.

- I fjor skiftet vi ut 22 råtnede tømmerstokker, noe som tilsvarte 120 løpemeter, forteller Bøhler.

Dette ble gjort etter støtte fra kulturminnefondet. I år har vinduene stått for tur.

- Åtte vinduer har i vinter vært på Røros til restaurering. Det er utrolig hvordan 1790-talls vinduene har holdt seg!, sier Bøhler.

- Videre har vi grøftet rundt muren. Krypjkjelleren var tettet igjen så vi har tatt ut en del gulv, skal grave den frem igjen, fylle i noe med pukk, støpe og legge på plass igjen det gamle tregulvet.

Grua på kjøkkenet ble murt igjen en gang på slutten av 1920-tallet og målet er å ta i bruk dette rommet våren 2012.

Foto: Gro Arneberg Thoresen.

Ringstaderplukket ned til bjelkelaget og skal etter planen møysommelig bygges opp igjen. Foto: Gro Arneberg Thoresen.

Anla privat gravsted

I 1809 kjøpte Hans Oppegaard Ringstad. Alle hans barn ble født her, før han kjøpte Børter gård i Enebakk. Ringstad har siden fortsatt å være i denne slektens eie.

Foto: Privat/Svend Bøhler.

I 1885 overtok på ny en Hans Oppegaard; den første Hans Oppegaards sønnesønn. Han hadde et ønske om å gravlegges i den jorda han hadde slitt for, og "øvet sin ungdoms kraft i" og søkte ved hjelp av presten i Enebakk kirke til kongen i statsråd om å få anlegge privat gravsted på gården. I begrunnelsen i søknaden, som er fra 1919, kommer det også frem utfordringen med å frakte de døde over Øyeren. I 1925 kom tillatelsen, og han rakk det dermed akkurat. I 1927 ble han gravlagt her. Den siste begravelsen her fant sted i 1977, og foruten Oppegaard-familie er en tjenestejente gravlagt her. Også på dette gravstedet står en liten bygning, med et lite tårn på toppen.

Vidar Amundsen på vei inn til det private gravstedet på Ringstad. Foto: Gro Arneberg Thoresen.

”Valinga”

Fra Ringstad er det ikke langt ned til vannet og stedet som var utgangspunktet for all hovedtrafikk mellom Enebakkneset og Enebakk. Det går avstengt privat vei ned, og ved vannet ligger det en liten rødmalt hytte. Igjen forstår vi hvor sentralt Ringstad lå. ”Valinga” kalles dette stedet av alle som bor her. Det var her man valet over vannet, og Amundsen forteller:

- En mann på hver side av Øyeren hadde ansvaret for oppmerkingen. De fulgte med på isen etter som den frøs til, og da de mente den var tykk nok, hugg de hull og satte ned brusebusker i en rett linje tvers over vannet. Buskene frøs fast og stod ranke og fine. På vårparten begynte sola å få tak. Den tette, mørke brusen trakk til seg mye varme. Denne fulgte stammen mot rota og det begynte å tine i hullet. Da brusene begynte å skakke på seg, eller veltet, var isen ikke lenger trygg. Valing kommer av “å vale” som betyr “gå trygt”.

Det er rart å stå her nede ved vannkanten å skue over til Enebakk. Vi ser på et område noe sør for Flateby og tenker på mange historier og skjebnester under som har utspilt seg her og under overfarten. Her arbeidet Øyerenløsene med å frakte flyktninger som kom fra Oslo og Østmarka trygt over til andre siden, slik at de kunne komme seg videre til Sverige. Her kom også lensmann og kontoransatte fra kommunen for å kreve inn skatt og foreta seg annet forefallende arbeide før krigen. Etter krigen var det hovedsaklig vei og bil som ble brukt. På andre siden ligger Enebakk kirke. De døde fikk som nevnt sin siste reise her, men og ved bryllup, dåp og konfirmasjon måtte man over. Vannet kunne bety fare, og i bygdeboka for Enebakkneset står det litt om ulykker som har hendt.

I dag er dessuten Øyeren regulert til å ha en mer jevn vannstand enn tidligere. Tilbake i tid var det vanlig å tappe Øyeren, for å få frigjort landområder. Dette ble gjort over hele Glomma-vassdraget.

Framgangsmåten betydde også perioder med flom. I 1789 gikk den beryktede storofsen her. Men på enkelte tiden av året var det altså mindre uregjerlig, fordi det da var mindre vann som måtte passeres. Jeg kommer i tanker om historier jeg har hørt fra andre deler av Norge, men som sikkert kan ha funnet sted her og; når man skulle til kirken var det i penklær, penklær man ikke hadde råd til å slite ut. Måtte man i tillegg ro var det å dra ned bukse, slik at ikke buksestoffet ble unødige slitt mens man jobbet med årene.

Et stykke industrihistorie

Den gamle skolen er i dag Grendehus. Bygget ble nylig pusset opp og er et kjært forsamlingssted i bygda. Foto: Gro Arneberg Thoresen.

Vi kommer oss tilbake på hovedveien og finner det som ble ny skole på Enebakkeset, etter Ødeby-skolen. Den sto ferdig i 1919, men ble nedlagt i 1962, og senere solgt for en symbolsk sum av én krone til velforeningen her. Langs veien finner vi også Svartdahl bruk, grunnlagt av August Iversen og sønnen August Hermann rundt 1910. Den røde bygningen ligger langs veien den dag i dag, med sitt gigantiske rør langs den ene langsiden, der også den lille elva, Svartdahlsbekken, går. Bekken dannet grunnlaget for det som gjennom tidene står som selve industristedet her på neset, og som var den første mekaniske bedriften her.

Driften på Svartdahl bruk foregikk med vannkraft og turbiner. Foto: Gro Arneberg Thoresen.

- Vannrøret gikk fra dammen, langs veggen på bygningen og inn mot vannturbiner. Den ene leverte mekanisk kraft og den andre dro en dynamo som leverte strøm slik at åtte gårder på Enebakkneset fikk lys i en pære hver. Det var velstand!, forteller Amundsen.

- Her fikk man tidlig telefon, og det var også smie og mekanisk verksted. De drev med sveising og boring. Uthaling og boring av jern foregikk også her, arbeid som de lokale smedene ikke gjorde. Svartdahl bruk er åpent den dag i dag og drives fortsatt av Iversen-slekten. Her selges fynd av ulike slag, og de har alltid brus, skumgummi og Ovatrol maling. Amundsen har blitt fortalt hvordan det lille strømeventyret sluttet:

- Her hendte det ulykksalige at to menn fra departementet konfronterte Per Iversen med, om han produserte sin egen strøm.

– Ja, svarte han. Dermed måtte Per skatte til staten. Resultatet var at det kom så mange papirer at de kuttet ut hele strømproduksjonen.

Per Iversen viser frem dekkpriser gjennom tidene.
Foto: Privat/Vidar Amundsen.

Bærepinnen

Det var for øvrig en meget liten oppfinnelse som Svartdahl bruk spesielt skal huskes for. Fra 1916 til rundt 1970 ble det produsert 105 millioner bærepinner her! Bærepinnen tredde man inn på hyssingen som ble bundet rundt pakker før plastposens tid.

Fabrikken hadde to «pinnemaskiner» med telleverk, og bærepinnene ble sendt ut til hele landet. Bærepinnene ble produsert i bjørk og polert i en romletønne; en svær tretønne med sagflis og annet middel i. Der tromlet bærepinnene rundt i om lag seks timer. Et år produserte de ved Svartdahl bruk 10 millioner pinner. I 1940 fikk de 1,40 kroner inn for 1000 pinner.

- I produksjonen ble litt over halvparten dreid bort før pinnen var ferdig, men man mente at all flisa kom godt med til fying, sier Amundsen. Som nevnt gjorde plastposen bærepinnen overflødig. Hansen og Dysvik var en av de aller siste store kundene, og hentet aldri hele den siste bestillingen. Amundsen kjenner til at de små trestykkene endte sine dager hos en lokal tannlege, som brukte dem som mellomlag når nye tenner skulle bankes inn i pasienter.

Bærepinnen var av bjørk og ca. 45 mm. lang og 7 mm. i diameter og midt på var det dreid et spor til hyssingen. Foto: Privat/Vidar Amundsen

Mange drev snekkerverksted

Som nevnt var det to hovednæringer på Enebakkeset i tidligere tider; enten hadde man gård eller så drev man snekkerverksted. De fleste var små, som verkstedet på Åse Taajes gård og snekkerverkstedet på Linås. Amundsen peker ut mange hus langs veien som opprinnelig var snekkerverksted.

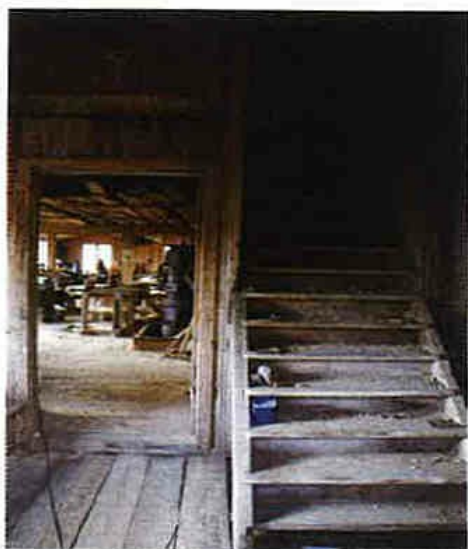
- På den tiden var det i ethvert verksted en stor motor med hovedaksel, som dro alle de mindre maskinene. Med tanke på at mange etablerte verksted hjemme i starten kan man enkelt forestille seg bråket resten av familien ble utsatt for, forteller han.

På gården til Bjørn Lybæk står den dag i dag et av Enebakkesets største snekkerverksteder gjennom tidene bevart. Her hadde mange arbeide, men de måtte sove i annen etasje, over verkstedet. Vi går inn og tar en titt i verkstedet. To store saler rommer den dag i dag en mengde maskiner, og også dette er i bruk fortsatt. I et hjørne er kontoret bevart. Det vil si – to plater danner en ”boks” i et hjørne, men dette var nok plass til å føre regnskap og ta noen telefoner.

- Den tiden det var hovedmotoren som dro alle maskinene på verkstedet gikk det reimer på kryss og tvers som en måtte passe seg for. Etter hvert kom maskiner med egne motorer, det var moderne og bedre og bidro til mer ro, opplyser Amundsen.

Bjørn Lybæk, født i 1934, husker godt tiden da snekkerverkstedet, som ble etablert på 1930-tallet, enda var i drift.

- Jeg tror dette var det eneste stedet der arbeiderne fikk kosten; det var måltider her nede på gården klokken 6.45, 9.30, 13 og 17, minnes Bjørn.

*Snekkerverkstedet var i drift frem til slutten av 1950-tallet.
Foto: Gro Arneberg Thoresen.*

En hardhaus av en lærer

Familiegården har vært i Bjørn Lybæks slekt i lang tid. Bjørn Lybæks oldefar Johan Olsen drev Nesset fyrstikkfabrikk som lå vis a vis Svartdahl bruk, men som endte sine dager i brann, heller ikke dette ulikt et stykke Enebakk-historie. Arbeiderne og familiene satt hjemme og laget fyrstikkeskene ferdig på kveldene og klistret på etikettene. Bjørn Lybæk husker tiden da Enebakknaset enda hørte til Enebakk, og at det var kontordag en dag i måneden på skolen. Da kom lensmann og kommunekasse for å samle inn penger. Knut Teig kjørte bussen til Fet og Rælingen sparebank. Han hadde kontordag på Enebakknaset to ganger i uka.

- Etter krigen kom de med bil eller buss. Vannet ble mest brukt som ferdselsvei før krigen. Da var det å vale over, er ordene han bruker. Hans egen skolelærer kom vannveien.

- Jeg gikk annenhver uke på skolen, for læreren vår, Henden, var lærer her og inne i Rausjø annenhver uke. Han tok seg over Øyeren, enten med kajakk om sommeren eller over isen om vinteren, og jeg kan aldri huske at han uteble fra undervisningen. Han kom uansett, og var nok en harding som likte turene over vannet, tror jeg.

Bjørn Lybæk kan ikke huske at det var hendelser som inneholdt noen form for ulykker over vannet, selv om han hadde en bestefar som fortalte mange historier.

- Bestefaren min fortalte for eksempel om da oldefaren min og tippoldefaren min rundt 1850 kjørte til Sverige etter malm. På den tiden drev de jernstøperi her på Neset. På reisen hadde de med seg en kasse til å gjemme seg under, i tilfelle de møtte på ulv, og en jernstang til å slå beina under ulven med. Men jeg hørte aldri noe om at de møtte på ulv.

- Det var tungvint at vi tilhørte Enebakk med tanke på vannet, og helt greit for oss at vi ble overført til Fet, mener han.

*Bjørn Lybæk har bodd hele sitt liv på Enebakkneset og kan ikke tenke seg å bo noe annet sted.
Foto: Privat/Vidar Amundsen.*

- Men mye er forandret her, forteller han.

Han er en av bøndene som har fått rettet ut landbrukseiendommen sin.

- Her på gården hadde vi tidligere 10 mål med slette. I dag har vi 120 mål med slett mark, forteller han.

Også dyreholdet har endret seg.

- Rundt 1946 var det 47 familier som drev med kuer her. I dag er det én melkeprodusent igjen. Men det er voldsomt med hester her!

Stedet det ikke skjedde noe

Det hender og at nye unge familier velger å bosette seg på Enebakkneset, men da Enebakkneset ble delt fra Enebakk i 1962 bodde det 379 personer her. I dag er det ca. 140 postkasser på Neset. Fra tidlig av ble Enebakkneset beskrevet som et sted der det ikke skjedde noe. Det var jo ingen veier, kun gårdsveier, så adkomsten gikk over Øyeren. Etterhvert kom det en vei på Neset, som gikk mot Fetsund, og som ble kalt «Maristigen». Amundsen beskriver den som "livsfarlig, men brukanes". De fleste på neset levde av jordbruk, og de fleste av de som bodde her giftet seg også med andre bosatt på Neset.

- De kom seg ikke så langt som til Baastad eller Gansdalen, men enkelte koneemner kom etter hvert også fra andre steder, forteller Amundsen.

I 1905 var den nåværende veien gjennom Enebakkeset ferdig bygget, men man fortsatte med turer over Øyeren med båt for kommunale møter, og møter i nemnder og andre utvalg. 17. mai reiste guttemusikken fra neset og til Enebakk for å spille.

- Med bilen ble det enklere å komme ut av bygda, men dette førte og til at noe av samholdet ble svekket, fastslår Amundsen.

Fra 1962 begynte Fet og Rælingen å kjøre bankbuss, og var på neset to ganger i uken. De kunne ha med seg inntil 200.000 kroner så ved større utbetalinger, for eksempel ved oppgjør etter melkeregnskaper, måtte sjåføren kjøre og hente mer.

Ble fortalt historier

Gjennom sine besøk rundt om på Neset under arbeidet med boken om snekkerverksteder traff Vidar Amundsen mange eldre som kunne fortelle hvordan det var å vokse opp her. En mann ved navn Per kunne fortelle om en skolegang uten papir. Per likte å skrive, men det fantes ikke papir, og læreren drev med revehold eller mink ved siden av undervisningen.

- I paringstiden måtte revene passes innimellom undervisningen. Læreren kvernet dessuten revematen selv og det luktet død og fordervelse.

En annen kar, ved navn Torbjørn, husket hvordan det var å måtte delta i arbeidet på familiens snekkerverksted som guttunge.

- Vi ble jaget opp klokken fire om morgenen til verkstedet for å pusse før skolen, og etter skolen var det mer jobb i verkstedet. Det var skole annenhver dag, men aldri en oppmuntring å få, bare arbeid og grov kjøft.

Av seks gutter i den familien ble fem snekkere. Det var et naturlig yrke for dem som ikke hadde jordbruket.

Et rikt frivillig liv

På Enebakneset har man gjennom tidene, med unntak av å ha et par store arbeidsplasser, måttet klare seg selv. Vi har allerede nevnt små snekkerverksteder der man spesialiserte seg på produkter i tillegg til jordbruket. Ved siden av at det i tidligere tider var langt flere bønder som drev melkeproduksjon har flere her drevet med kalkuner. I tillegg fantes det flere sager på Enebakneset, to av dem var Teigsaga og Melnessaga, men mange av sagene var flomsager og kun i drift så lenge det var vann. En god ekstraintekt for bøndene var kjøring av tømmer og ferdige materialer til og fra disse sagene. Det var også en mølle på Enebakneset.

- Det frivillige livet har alltid vært rikt her på Neset, kan Amundsen fortelle. Det var et veldig bra musikkliv på Enebakneset, de hadde guttemusikk som besøkte Enebakk, sangforening som blant annet opptrådte i NRK og en blokkfløyteforening. Både guttemusikkens og sangforeningens dirigenter kom fra Gansdalen.

I dag bor jazzmusiker Paul «Palle» Wagnberg i andre etasje på grendehuset, den tidligere skolen. Det var og en del religiøse foreninger; indremisjon, hedningmisjon, sjømannskirke, pinsemenighet og De frie venna. Det er i dag ikke store idrettsaktiviteter på Neset, men ski og friidrett holdt mange på med og det er i dag en stadion på Enebakneset, og her holder Enebakneset Ungdoms- og idrettslag til. Av kjente utøvere av ulikt slag kan tidligere verdensmester i knestående miniatyrskyting Johan Arnt Hunæs nevnes. Hans sønn, Johan Arne Hunæs, var i mange år i verdenstoppen innen lærdueskyting.

Noen har kanskje hørt om grenen caramba? Ekteparet Kari og Steinar Ruud konkurrerer i grenen rygging med caravan, en avansert form for ferdighetskjøring med campingvogn. De to har flere ganger vært norgesmestere og skandinaviske mestere.

Retur

I det vi når enden av Enebakkeset, på grensen mot Trøgstad, kommer vi til et kryss som grenser mot tre kommuner og to fylker! I 1962, da Enebakkeset skulle skilles fra Enebakk, var det en diskusjon over hvilken kommune man skulle gå over til. De som bodde i den sørlige delen ville høre til Trøgstad, mens de i den nordlige ville høre til Fet. Sistnevnte fikk det som de ville. For ikke så lenge siden var det enda en debatt her ute. Noen ville kutte ut Enebakk-delen av Enebakkeset-navnet, og foreslo at det bare skal hete Neset. Blant annet ble forslaget begrunnet med at navnet forvirret enkelte som trodde de var kommet til Enebakk. Det ble lagt ut stemmesedler i den ene butikken som fortsatt eksisterer her på Neset, men noen navneendring ble aldri vedtatt. Det er uansett ikke mange kilometer vi skal gjennom, når vi gjør vendereis, kjører samme strekning tilbake, og samtidig kan spole hele historien om Enebakkeset tilbake. Neste år forteller historien oss at det er 50 år siden dette var et stykke Enebakk.

Kilder:

Vidar Amundsen, foredrag i Enebakk 18. februar og samtaler under besøk til Enebakkeset 28. april 2011.

Svend Bøhler, Dokumentasjon om Ringstad samt opplysninger gitt under besøk til Ringstad 28. april 2011.

Intervju med Bjørn Lybæk.

Skrev roman om ei modig odelsjente fra hjembygda

Håkon Tysdal, forlegger, grunnlegger av bladet du sitter med i hendene og æresmedlem i historielaget har bare så vidt rukket å være pensjonist fra jobben i Norges Vel ett års tid, før han debuterer som romanforfatter.

Håkon Tysdal har i samtale med Gro Arneberg Thoresen lansert boken både på Enebakk bibliotek og Rælingen bibliotek. Her fra Enebakk tidligere i vinter. Foto: Jytte Toft Nielsen.

Håkon har gitt ut flere bøker, og den senere tiden er han i Enebakk mest kjent for boken om Ragnhild Jølsens dager i Roma – fra Ign til Fontana di Trevi. Interessen for lokalhistorien inspirerte ham også til å skrive Dagny og Dan. Og han har tatt med Ragnhild Jølsen i kulissene. Året er 1919, Dagny Olasgaard er 19 år og på vei hjem til familiens gård i Hammerfjeringen etter å ha gått på fylkeslandbruksskolen. Hun er odelsjente, etter at storebroren Arne er død, og har tre yngre søstre. Ved siden av å hjelpe til hjemme på gården arbeider hun på meieriet, både med å ta i mot melk, og i butikken.

En dag dukker tre kjekke svenske rallare opp for å arbeide med veien gjennom bygda. En av dem er Dan, og mellom Dagny og ham er det kjærlighet ved første blick etter en fest på lokalet; det vil si en plattung på et jorde. Hverken Dagny eller Dan tviler på sitt forhold, selv om det er store klasseforskjeller mellom dem. Men flere i omgivelsene rundt skal sette forholdet på prøve. Dette er også i en politisk brytningstid. Arbeiderbevegelsen er på full fart innover landet, og på bygdene dannes lokallag. Så også i Hammerfjordingen. Videre skal det tas stilling til Internasjonalen. Målet er ikke lenger å eie, en tankegang som passer den frie Dan.

Det er her Ragnhild Jølsens verker kommer inn i bildet. Dagnys mor er i slekt med Ragnhild, og Dagny leser bøkene hennes i sin søken etter svar på sin egen tilværelse, og hvilken vei hun bør gå. Ragnhild følte sterk tilknytning til familiegården. En fremtid med Dan kan bety farvel til tradisjoner for Dagny. Han ønsker seg et fritt liv som arbeider i byen.

For å finne ut om hvordan det går mellom rotfaste Dagny og Dan, som helst ikke vil eie noe, kan man lese romanen. I den får man også mye fin Enebakk-historie, og forfatteren innrømmer at det ikke bare var enkelt å holde seg romansjangeren. Mange vil kjenne igjen stedene i boken. For eksempel middelalderkirken. At Hammerfjordingen også er en variant av Dalefjordingen, den delen av Enebakk der Håkon selv kom fra gård, er ikke vanskelig å forstå. Meieri var det jo også her, og til dette har Håkon lagt både ekte hendelser og hendelser han selv har funnet opp. For eksempel stemmer det at goudaosten herfra vant en sølvmedalje for sin gode smak. I Dagny og Dan foregår det i tillegg kriminalitet ved meieriet, noe Dagny ordner opp i, men dette skal ikke være hentet fra virkeligheten i følge forfatteren. Her møter vi småbønder, storbønder, bygdefolk og bygdeoriginaler. Boken er skrevet på dialekt og de svenske snakker svorsk. Håkon Tysdal har med Dagny tegnet et portrett av en modig odelsjente som lever og virker i samme bygd som Ragnhild Jølsen kommer fra; Enebakk. Ellers kunne nok dette vært en hvilken som helst bygd på Østlandet. Dagny-skikkelsen er ikke hentet fra en spesiell person som har levd, men Håkon har uttalt at det nok var mange modige jenter rundt om i bygde-Norge i gamle dager.

- Egentlig begynte jeg med en annen bok, men fant ut at denne historien måtte komme først, har Håkon sagt og dermed er det bare å vente på den meldte kommende oppfølgeren.

LAGSLIV

TEMAMØTE OM RAGNHILD BUTENSCHØN

Av Eva Kristoffersen

Fra venstre: Nils og Hans Butenschøn med Sissel Sundbys portrett av deres mor Ragnhild Butenschøn i mellom seg. Foto: Inger Anne Steffensen.

Medlemsmøtet 17. mars i Ragnhilds Rom samlet ca 25 tilhørere. To av sønnene til Ragnhild Butenschøn, Nils og Hans, vekslet på å fortelle om sin mor. De fortalte fra hennes barndom, ungdom, kunstutdannelse og hennes ekteskap med Barthold Butenschøn. Hun var den ypperste kone, som stilte opp og hjalp sin mann, med blant annet å møte han ved bilen når han kom hjem fra kontoret. Ta vesken hans og bære denne i hus! Hun hadde middagen klar, god mat, som hun på en rasjonell måte hadde tilberedt. .

Hun var på handletur til Oslo en dag pr. uke, hvor all mat for uken ble kjøpt inn. Hun kledde seg om til mannen kom hjem. Hun var tilstede for deres handicappede datter, og hun stilte opp for de andre fire barna. For barna var det spennende å få være i atelieret og se moren skjære i tre, sveise eller jobbe i leire. Selv om hun var en kunstner med store prosjekter, ofte bestillingsverk, så var hun samtidig mor og husmor.

Det at hun fikk sitt eget verksted/atelier på gården var veldig betydningsfullt for henne. Her kunne hun med letthet fylle alle rollene som ble forventet av henne, samtidig som hun hadde arbeidsro (det meste av tiden).

Ragnhild Butenschøn konverterte til katolisismen, noe som påvirket hennes kunst. Hun har store kunstverk plassert rundt i verden, og i flere kirker, kapeller og krematorier og også i uteområder. Barna var modeller til flere av kunstverkene. Ragnhild Butenschøn var en større kunstner enn kanskje vi her i Enebakk fatter, samtidig som hun var et nydelig menneske, mor og ektefelle. Også svigerdøtrene, Wenche og Arnhild, skrøt veldig av henne – de beundret hennes dyktighet på alle plan.

Tilslutt overrakte billedkunstner Sissel Sundby et portrett, som hun hadde malt ikke så lenge etter Ragnhild Butenschøns død. Nå syntes Sundby anledningen var kommet til å gi bildet til familien. Historielaget takket Hans og Nils for en kjempehyggelig kveld.

RUSLETUR I GAUPESTEINMARKA

Tekst og Foto: Juul Sverre Stener

Søndag 15. mai møtte 18 personer opp i det utrygge været for å være med på rusletur. Guide Karl-Olaf Løkenhagen fra Ski historielag loset oss trygt gjennom marka og fortalte om det viktige og spennende livet som Q-gjengen utførte under siste verdenskrig, dvs årene 1944/45. Q-gjengen var 12 unge milorgsoldater som ble stasjonert fast inne i Gaupesteinmarka og her fikk trening for spesielt farlige oppdrag på slutten av krigen. Følgende steder ble besøkt under turen:

Smerta: hvor Q-gjengen hadde gravd et hemmelig rom under låvegulvet og gjemt utstyr fra flydropp på Breimåsen.

Breimåsen: Her foregikk det første droppet fra England. Bjørn Stenerud viste frem en fallskjerm og en dåpskjole som var sydd av en fallskjerm. Men Breimåsen var for nærme bebyggelsen og de neste droppene ble foretatt på Orremåsan lenger inne i marka.

Strevoppbråten: Finneplass fra 1700-tallet. Plassen var bebodd til langt ut på siste halvdel av 1900-tallet.

Bjerkebekk: Hytte, disponeres av speiderne i Ski. "Fjøset": Bordhytte, som var Milorgs første møtested under krigen, men denne lå for nær allfarvei og ble snart oppgitt.

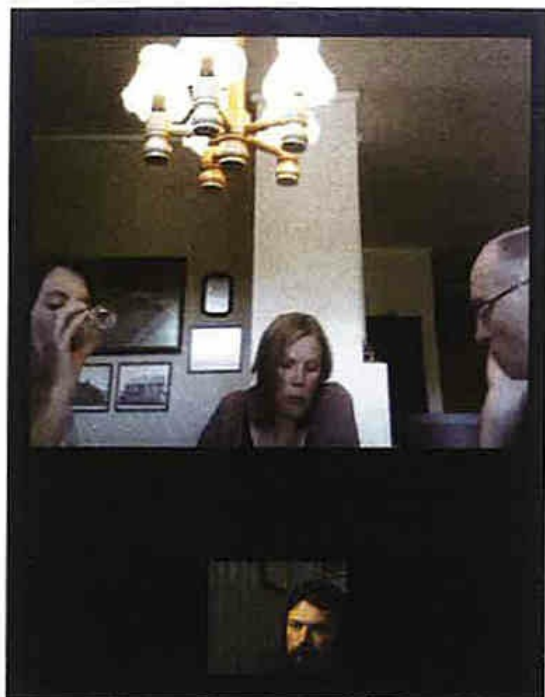
Q-hytta: Q-gjengen hadde sitt faste tilholdssted her i de to siste årene av krigen. Under rastepausen fortalte vår guide om hvordan livet artet seg på hytta og hva oppdragene gikk ut på. Deretter viste Bjørn Stenerud og Lars Kjelstrup fram våpen og klær fra krigens dager.

Jensebu: Hytte som ble benyttet til gjemmested/overlevering av kurerpost/meldinger. Orremåsan: Her ble det foretatt seks vellykkede dropp. Bl.a. mottok Q-gjengen den 23.02.1945 i løpet av fem minutter: 25 containere, 22 pakker + to Linge-karer på vei til Oslo.

Øvre Helvete: Utstyr som ble mottatt mottatt på Orremåsan ble lagret i et dypt gjeli i Svartbekken, som ble kalt Øvre Helvete. En del av utstyret som her ble gjemt, ble senere levert til Oslo-gjengen (Sønsteby – Max Manus - m.fl.)

IGN-redaksjonen holdt møte via Skype

27. april avholdt redaksjonen i IGN sitt første møte via Skype. Bakgrunnen for det moderne valget av møteform var at redaksjonsmedlem Henning Bergersen skulle slippe turen fra Gol til Enebakk. De tre andre redaksjonsmedlemmene var samlet hos Juul Sverre Stener på Stranda, mens Bergersen deltok via lyd og bilde fra Gol. Møtet var et spennende og vellykket eksperiment, som frister til gjentakelse.

Redaktør Gro tar permisjon!

IGN-redaktør Gro Arneberg Thoresen går etter dette nummeret av IGN ut i svangerskapspermisjon. Redaksjonsmedlemmene Juul Sverre Stener og Henning Bergersen vil i hennes fravær fungere som redaktører for annenhvert nummer. Neste nummer av IGN kommer i september, med Henning Bergersen som redaktør. Bergersen var redaktør av IGN i perioden 2005 - 2009. Juul Sverre Stener blir redaktør av nr. 4, 2011, som utkommer i november.

LEDERENS HJØRNE

Da jeg i fjor sa ja til ledervervet i laget var det nok med litt tvil i sjela. Etter et år som nestleder, uten særlig ansvar, er det nå litt rart å skulle fylle skoa etter forrige leder, som hadde så mange baller i luften for laget. Men med meg i styret sitter garvede kvinner og menn, og det er mange gode støttespillere ellers i laget, så det bør jo kunne gå bra. Vårprogrammet vårt, som ble spikra i fjor, fikk jo en formidabel start med Sønsteby på Bøndenes hus. Ble vel nesten tatt litt på senga over en slik tilhørermasse.

Temamøtet på Ignabakke om Enebakkeset var neste seanse, og vi hadde kanskje håpet på flere folk der, men de som kom hadde det hyggelig sammen med foredragsholder Vidar Amundsen fra Gansdalen. Det tredje møtet, om Ragnhild Butenschøn, i hennes tidligere atlier "Ragnhilds rom", ble på en god og varm måte formidlet av to sønner, Hans og Nils. Det så ut til at tilhørerne koste seg. I mai var det rusletur med guide fra Ski Historielag i Gaupesteinsmarka med krigshistorie om "Gutta på skaugen". I juni var det busstur til Nes kommune for å beskue noen av deres severdigheter, guidet av kjentmann Horgen. Høstens program er vi enda ikke helt i mål med, men utover omvisninger på bygdetunet, byggedagen og fastsatte aktiviteter i den kulturelle skolesekken, blir det utover ettersommeren og høsten både rusleturer og annet. Utover sommer og høst skal det merkes videre i skog og mark for kulturløyper og andre gamle plasser, med rydding og skilting. Og vi skal prøve å komme litt mer i orden i vårt leide tilholdssted "Ragnhilds Rom". Også der med litt rydding og "skilting" i vårt arkivmateriale. Av alle våre framtidige prosjekter: Kvernstua, Bjerkely, hjulmakerverkstedet, Vesle-Auen og Haugdammen, er det nå satt i gang en gruppe rundt det å få bygget opp igjen hjulmakerverkstedet på sin gamle plass ved Tangenelva. Vi er i dialog med kommunens etater, teknisk og kultur, og har vår kyndige mann med, som har satt opp et kostnadsoverslag for et ca. 92 kvadratmeter bygg i en etasje, pluss et frittstående lite ferdighus for handiaptionlett med lukket tank. Det må søkes dispensasjon for byggeforbud, og det vil nok ta litt tid før det blir noe svar. Enebakk Historielags rolle i dette må være å stille opp med dugnadstimer der det er mulig, og kompetanse om et hjulmakerverksted med hus og redskaper. Ellers fortsetter vi arbeidet med å få enda flere medlemmer, og kanskje spesielt yngre folk. Så historielaget består, og fortsetter i de gamle kjente spor. Ha en riktig god sommer, og vel møtt på våre arrangementer utover!

Vennlig hilsen

Amund Ruud

ENEBAKK HISTORIELAG

STYRET 2011

Leder
Amund Ruud

Nestleder
Mari Ringnes

Kasserer
Willy Klein

Sekretær
Juul Sverre Stener

Styremedlem
Nils Butenschön

Styremedlem
Heidi Wattum

Styremedlem
Inger Hilde Killerud

1. vara
Håkon Kjelstrup

2. vara
Petter Oppegaard

3. vara
Nils Knagenhjem

Bjerkealleen 8, 1914 Ytre Enebakk E-post: amund.ruud@fleteby.net www.enebakkhistorielag.no

Grupper

ARRANGEMENTGRUPPE: Willy Klein
Tlf. 95 83 27 80, E-post: wikie@online.no

SKOLEGRUPPE: Inger Anne Steffensen
Tlf. 64 92 41 70

BYGDETUNGRUPPE: Mari Ringnes
Tlf. 93 64 46 64, E-post: mar@kolbotndyreklinikk.no

SLEKTSHISTORISK KONTAKT: Amund Ruud
Tlf. 64 92 95 59, E-post: amund.ruud@fleteby.net

KULTURMINNEGRUPPE: Juul Sverre Stener
Tlf. 97 54 41 24, E-post: jusverre@online.no

ARKIV OG MINNEINNSAMLINGSGRUPPE: Inger Hilde Killerud
Tlf. 95 22 05 12, E-post: ih1212@yahoo.com

PUBLISERINGSGRUPPE: Henning Bergersen
Tlf. 41 14 74 41, E-post: henning@henningbergersen.no

EKSTERN KONTAKT: Petter Oppegaard
Tlf. 98 47 85 61

HUSGRUPPE: Nils Butenschön
Tlf. 90 01 61 43, E-post: n.a.butenschon@mchr.uio.no

Kontaktperson Aksel Bråthens Hjulmøkerverksted:
Amund Ruud, Tlf. 64 92 95 59, E-post: amund.ruud@fleteby.net

IGN

IGN © 2011 Enebakk Historielag. ISSN: 1501-4479
Utgiver: Enebakk Historielag
IGN utkommer 4 ganger pr. år i 500 eksemplarer
Sats og Layout: Henning Bergersen. Trykk: BIAS Trykk AS

Redaktør: Gro Arneberg Thoresen.
Tlf. 45 27 77 27. E-post: groarneberg@hotmail.com

Redaksjon:
Inger Hilde Killerud, Henning Bergersen,
Gro Arneberg Thoresen, Juul Sverre Stener.

ENEBAKK HISTORIELAG

STIFTET 1955

RØRLEGGERFIRMA

KJELGAARD AS

FAGKUNNSKAP GIR TRYGGHET

OSLOVEIEN 33
1914 YTRE ENEBAKK
TELEFON: 64924639
TELEFAKS: 64924483
FORETAKSREG: NO 987 576 352

ALT I ARBEID I VVS UTFØRES
LEVERANDØR AV THARMA VARMEPUMPER.

TEIEN MATHUS

GATERING OG SELSKAPSMAT

Telefon 63832306/Mobil 91531120

Frit levering
Tenebakk
og Raolinga

Rundstykke, enltter,
kølling, ferskers middag,
gryteretter/slappskaus

Bryllup, konfirmasjon, jubileum, dåp, begravelse

DERES NATURLIGE VALG NÅR NOE SKAL MARKERES

Lillestrømveien 1701, 1911 Flateby / Telefon 90 75 55 41 / Fax 64 92 93 63
E-post: post@sandaas-ellingsen.no / www.sandaas-ellingsen.no

BOKHJØRNET
bøker - papir - leker - post

Bokhjørnet AS, Ytre Enebakk
Vågsenteret • 1914 Ytre Enebakk
Tlf.: 64 92 55 11 • Fax: 64 92 54 65
Org. nr. 985 368 848

*Vi leverer antler og rundstykker på bestilling
Lette av kantine til foreninger og private arrangementer.
Pakking, ompakking, merking av vare. Lagerstyring for eksterne bedrifter.
Produksjon av stråsser, utebord, blomsterkasser samt spesielle bestillinger.*

*Salg av bjørkeved, gran og blandingved.
Eksterne oppdrag som mindre flyttjobber, ryddejobber etc
Drift av kommunens gjennbruktstasjon Roal.*

PROGRAM 2011

Søndag, 10. juli, kl. 12.00 (2 av 3)
OMVISNING PÅ ENEBAKK BYGDETUN
Ved Arne Østerby og Håkon Tysdal

Søndag, 31. juli
OLSOK-GUDSTJENESTE PÅ BYGDETUNET

Søndag, 14. august kl.12.00 (3 av 3)
OMVISNING PÅ ENEBAKK BYGDETUN

Søndag, 21. august, kl. 13.00
RUSLETUR UBBERUD – BRÅTEN – STEINDAMMEN
Ved Rolf Solberg

Søndag, 4. september kl. 11.00 fra Ytre.
UTFLUKT TIL ENEBAKKNESET

Søndag, 11. september
BYGDEDAGEN

Søndag, 9. oktober, kl. 13.00
RUSLETUR PÅ BØRTER – DE NYE BYGNINGENE
Ved Christian Oppegaard

Torsdag, 3. november kl. 19.00
TEMAMØTE: ØSTMARKA / ENEBAKK
Ved Juul Sverre Stener

Torsdag, 8. desember kl. 19.00
ÅRSMØTE I ENEBAKK HISTORIELAG

Vi ønsker alle velkommen til vårens arrangementer og håper på godt fremmøte!

Spørsmål rettes til rapportør **Willy Klein** i arrangementgruppa
Tlf. 95 83 27 80, E-post: wi-kle@online.no

For ytterligere info og tidspunkter, følg med i Enebakk avis eller på våre nettsider
www.enebakkhistorielag.no

www.stromsborg.no

Strømsborg & Enersen A.s

1912 Enebakk

Tlf. 64 92 63 00

post@stromsborg.no

LA OSS: Sikre PC- og EL anlegg med overspenningsvern.
Sjekke gammelt anlegg. Noe du lurer på? **TA KONTAKT**

BYGG- OG TØMMERMESTER

Per-Erik Østlie a.s

1914 YTRE ENEBAKK - TLF. 64 92 39 39

- Nybygg
- Tilbygg
- Restaurering
- Tegning
- Prosjektering
- Totalentreprise

MESTERHUS

- det blir som avtalt

BYGG & MESSESYSTEMER

Alt innen bygg,
rehabilitering og messestands

Tlf. 64926052 / Mob. 957 82 407 / 957 82 409

Lillestrømveien 267

1914 Ytre Enebakk

